

NVE
Postboks 5091, Majorstua
0301 OSLO

Att.: Konesesjonsavdelingen

DERES REF./DATO:

VÅR REF.:

STED/DATO:

Dalen, 27.11.2023

POSTADRESSE
Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo
Norway

BESØKSADRESSE
Lilleakerveien 6
0283 Oslo

SENTRALBORD
24 06 70 00

TELEFAKS:
24 06 70 01

INTERNETT
www.statkraft.no

E-POST:
post@statkraft.com

ORG. NR.: NO-987 059 729

SØKNAD OM MIDLERTIDIG DISPENSASJON FRA KONSESJONSKRAV I KJELAVASSDRAGET I VINJE OG ULLENSVANG KOMMUNE

Statkraft Energi AS søker med dette om dispensasjon fra manøvreringsreglementet for reguleringen av Ståvatn og slipp av minstevannføring fra Kjelavatn fastsatt ved Kgl.res 17.06.2022. Søknaden kommer i forbindelse med nødvendig ombygging av Kjela dammer.

For perioden 1. mars til 6. april 2024 søkes det tillatelse til å manøvrere Ståvatn over LRV samt fravike slipp av minstevannføring på 300 l/s i Kjelavassdraget.

Statkraft varsler at det også vil være nødvendig å manøvrere Ståvatn over LRV våren 2025 og 2026 i forbindelse med arbeider ved Kjela dammer, samt fravike slipp av minstevannføring i Kjelavassdraget i en kort periode våren 2025.

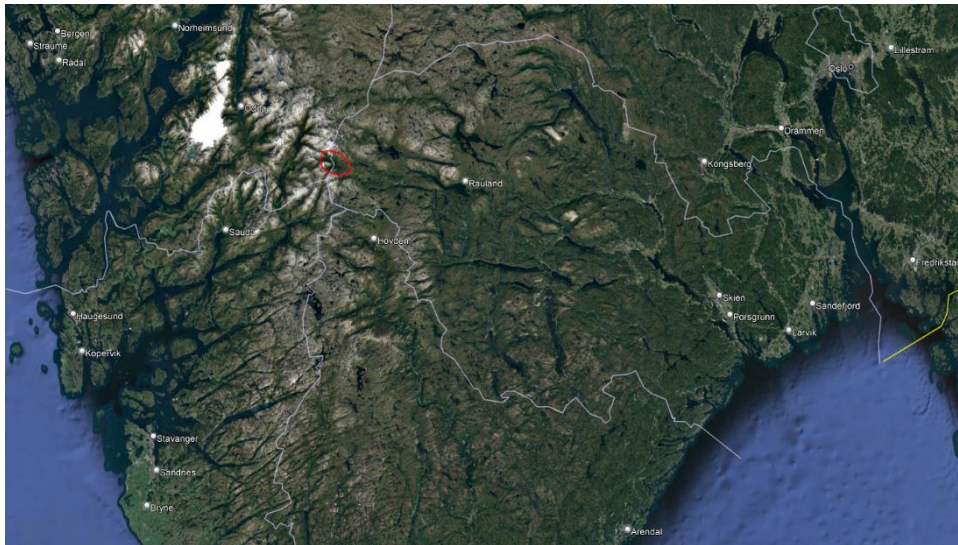
Magasin	LRV/HRV	Restriksjoner i perioden
Ståvatn	966.00/978.50	Innen 1.2 og til etter påske: Trinnvis ned mot LRV
Kjelavatn	918.00/944.00	Minstevannføring 300 l/s

Bakgrunn

I forbindelse med regulering av Kjelavatn er det etablert totalt fem vassdragsanlegg ved Kjelavatn. Kjela hoveddam, Kjela sperredam, to overløpstorskler og en senkningstunnel med tappeluke. Alle vassdragsanleggene er plassert i konsekvensklasse 4 i brev fra NVE datert 21. august 2014.

Anleggene er revurdert og det er avdekket sikkerhetsavvik ved anleggene. I NVEs vedtak om godkjenning av revurderingene datert 19.2.2019 pålegges Statkraft å utbedre Kjela hoveddam, Kjela sperredam og Kjela tappeluke. Utbedring av vassdragsanleggene startet opp i 2022 og er under utførelse. Nye fyllingsdammer bygges nedstrøms eksisterende dammer. Eksisterende dammer planlegges revet i 2026. Rivning av eksisterende dammer krever at magasinet holdes på LRV i en periode, og at tilsig magasineres i Ståvatn.

Kart over området

Figur 1 Rød ring markerer området med Ståvatn og Kjelavatn

Figur 2 Kjelavatn og Ståvatn beliggende vest for E-134

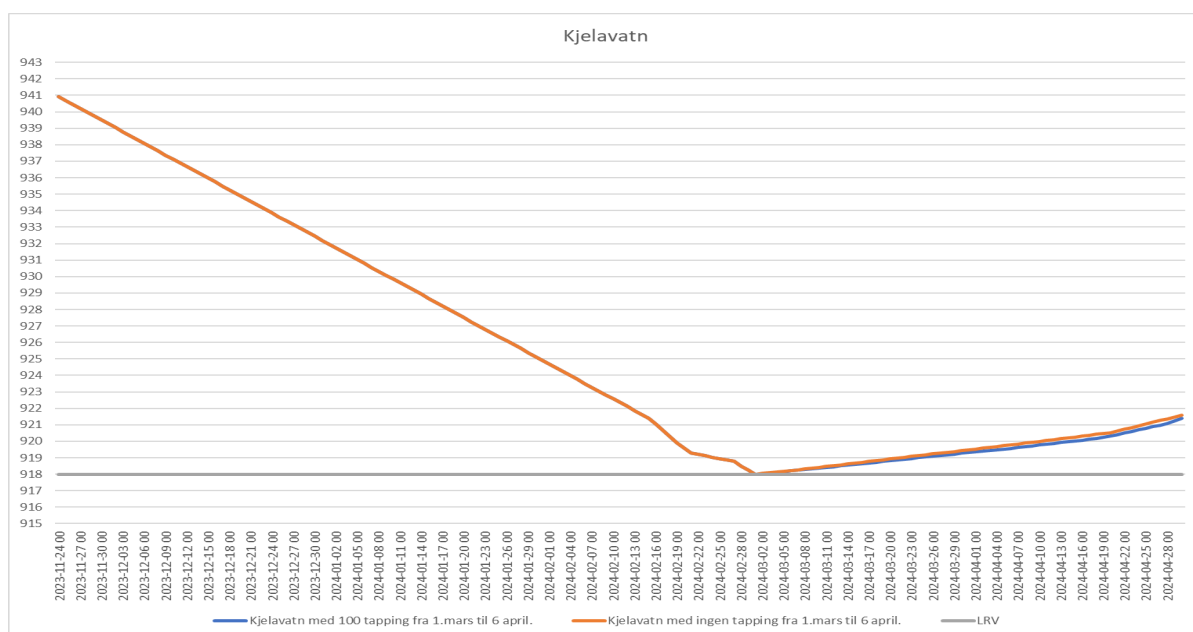
Tiltak

Utbedring av Kjela tappeluken innebærer at det etableres to nye tappeluker i serie. De nye tappelukene og lukeproppen plasseres i en ny tunnel med eget utløp i Vesle Kjelavatn, som kobles på eksisterende tappetunnel oppstrøms eksisterende luke. Når det nye arrangementet er satt i drift vil den gamle tappeluken bli gjenstøpt og tatt ut av drift.

Under driving av ny tunnel har man støtt på utfordringer i området for sammenkobling mellom ny og eksisterende tappetunnel. I området for planlagt sammenkobling er det en vannførende svakhetsone med kontakt til magasinet. Det er vurdert at det ikke er sikkerhetsmessig forsvarlig å gjennomføre sammenkoblingen av tunnelene med vanntrykk

i eksisterende tunnel. Som en konsekvens av dette må vannveien tømmes oppstrøms punktet før sammenkoblingen, slik at gjennomslaget gjøres tørt/uten vanntrykk. Vannveien tømmes ved å senke Kjelavatn ned mot LRV før revisjonsstengsel i oppstrøms ende av tunnel settes. Gjennomslag mellom ny og gammel tunnel er planlagt gjennomført våren 2025.

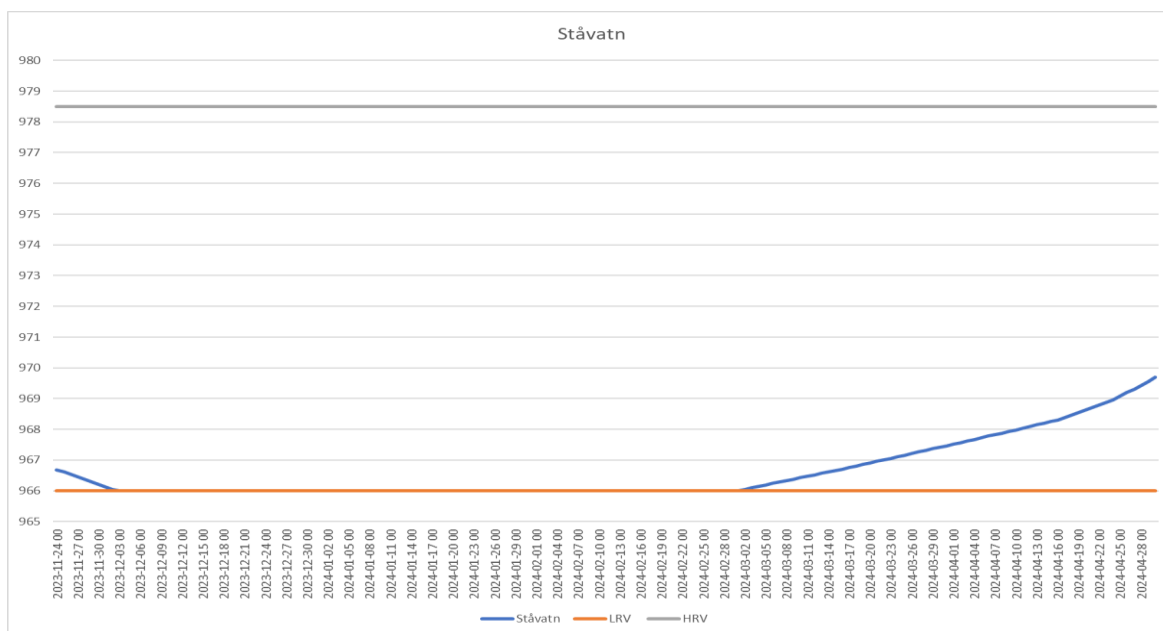
Eksisterende stengsel i oppstrøms ende av tunnelen har mangler og må utbedres før tunnelen kan tørrlegges. Utbedring av stengselet krever at Kjelavatn senkes ned til LRV og at man etablerer en midlertidig dam/fangdam mellom magasinet og tunnelens inntak. Siden tunnelen er eneste tappemulighet ut av magasinet, vil man i ombygningsperioden være avskåret fra å kunne tappe minstevannføring fra magasinet. Se prognosert vannstandsutvikling i Kjelavatn i figur 3 for perioden 24.11.2023 - 28.04.2024.

Figur 3 Prognosert vannstandsutvikling i Kjelavatn i perioden 24.11.2023 - 28.04.2024. Orange graf viser utvikling uten tapping og blå graf viser utvikling med en tapping på 100 l/s i perioden 1. mars til 6. april. LRV: 918.00 HRV: 944.00.

Nytt stengsel vil bli designet med arrangement for forbiledning av vann også ved stengt stengsel. Arrangementet vil få en forventet tappekapasitet på 2-300 l/sek ved LRV i Kjelavatn.

Under bygging av nytt stengsel til senkningstunnelen kreves det at Kjelavatn holdes på LRV i perioden 1. mars til 6. april. 2024. Med begrensede tappemuligheter ut av Kjelavatn i perioden er man nødt til å magasinere tilsig i Ståvatn i samme periode. Magasineringen medfører at magasin vannstanden i Ståvatn gradvis vil øke i perioden, se prognosert vannstandsutvikling figur 4.

Figur 4 Prognosert vannstandsutvikling Ståvatn i perioden 24.11.2023 -28.04.2024. LRV: 966,00 HRV 978,50

Oppsummert er det behov for totalt tre perioder med fravik fra manøvreringsreglementet i forbindelse med utbedring av Kjela dammer og Kjela senkningstunnel:

1. mars til 6. april 2024

Ståvatn magasineres over LRV
Fravik fra minstevannføring i Kjelavassdraget
Kjelavatn holde nær LRV i perioden

Våren 2025 (Omsøkes separat i løpet av 2024)

Ståvatn magasineres over LRV
Fravik fra minstevannføring i Kjelavassdraget
Kjelavatn holde nær LRV i perioden

Våren 2026 (Omsøkes separat i løpet av 2025)

Ståvatn magasineres over LRV
Kjelavatn holdes nær LRV i perioden

Dersom forholdene ligger til rette for det, vil Statkraft forsøke å samordne aktivitetene som er planlagt i 2025 og 2026, slik at man ikke behøver tillatelse til å fravike manøvreringsreglementet for Ståvatn også i 2026.

På grunn av strenge vinterforhold i området, og kort tidsvindu hvor det er mulig å utføre arbeid før vårmeltingen starter, er det usikkert om dette lar seg gjøre.

Miljø- og friluftsinnteresser

Haukelifjell er et mye benyttet friluftsområde. Spesielt med utgangspunkt fra Haukeliseter Turisthytte ved Ståvatn og fra utfartsparkeringene langs E-134 er det til tider stor trafikk vinterstid. Ferdsel på og i nærheten av magasinene Ståvatn og Kjelavatn foregår i hovedsak på ski, men brukes også i relativt stor utstrekning også til kiting og andre aktiviteter, særlig med utgangspunkt fra Haukeliseter Turisthytte.

En gradvis heving av Ståvatn i perioden kan medføre at det oppstår områder langs land med usikker is. Områdene med svekket is som følge av vannstandstigningen kan redusere muligheten for ferdsel på isen i enkelte områder rundt Ståvatn.

For Kjelavatn er det ikke forventet tilsvarende problemstilling som for Ståvatn, da magasinet i størst mulig grad skal holdes nær LRV.

For Ståvatn sin del vil det være mer fylling enn normalt så miljømessig vil det ikke ha noen negativ påvirkning på fisk og bunndyr. Dette settes ut 6 000 l-somrig ørret årlig i Ståvatn.

Kjelavatn vil holdes nær LRV i en periode på våren over tre år. Dette er hovedsakelig i en periode vannet er islagt, og det er lav primærproduksjon i vannet. Vannfylling resten av året blir som normalt. Det er ikke utsett av fisk i Kjelaåi.

En redusert vannføring i Kjelaåi vil kunne føre til redusert primærproduksjon av akvatiske dyr og plankton i periodene dette pågår. Derimot vil situasjonen fort normalisere seg når det blir normal vannføring igjen. Det forventes et resttilsigg i perioden 01.03.2024 - 06.01.2024 på ca. 45 l/s.

Det vil være naturlig at det følges opp med en miljøfaglig kartlegging av økologisk status i berørte vassdragsavsnitt ca ett år etter normal driftssituasjon.

Avbøtende tiltak

Minstevannføring fra Kjelavatn

Under nedtappingen i 2024 vil man i byggeperioden forøke å avlede så mye vann som mulig gjennom byggegropen og ned i tunnelsystemet og videre ut i Vesle Kjelavatn. Det er antatt at man i de fleste perioder vil klare å opprettholde tilnærmet den tapping som er pålagt, men at man kan i enkelte perioder vil være nødt til å stanse slipp gjennom tunnelen av anleggstekniske årsaker. Periodene hvor man stanser forbiledning av vann vil bli gjort så korte som teknisk mulig.

Forbiledning gjennom byggegropen er tenkt gjennomført med rør gjennom fangdam, eventuelt i kombinasjon med hevert/pumping.

Slipp gjennom byggegrop kombinert med lokaltilsig nedstrøms Kjelaåi er i perioden forventet å gi tilnærmet den vannføring som er pålagt ved målepunktet ved Kjelaåi, like nedstrøms Kjelavatn.

Etter at nytt stengsel er etablert, får man muligheten til å lede vann forbi stengselet, selv med tørrlagt tunnel. Dette vil bli gjort under gjennomslaget i 2025 så langt det praktisk lar seg gjennomføre.

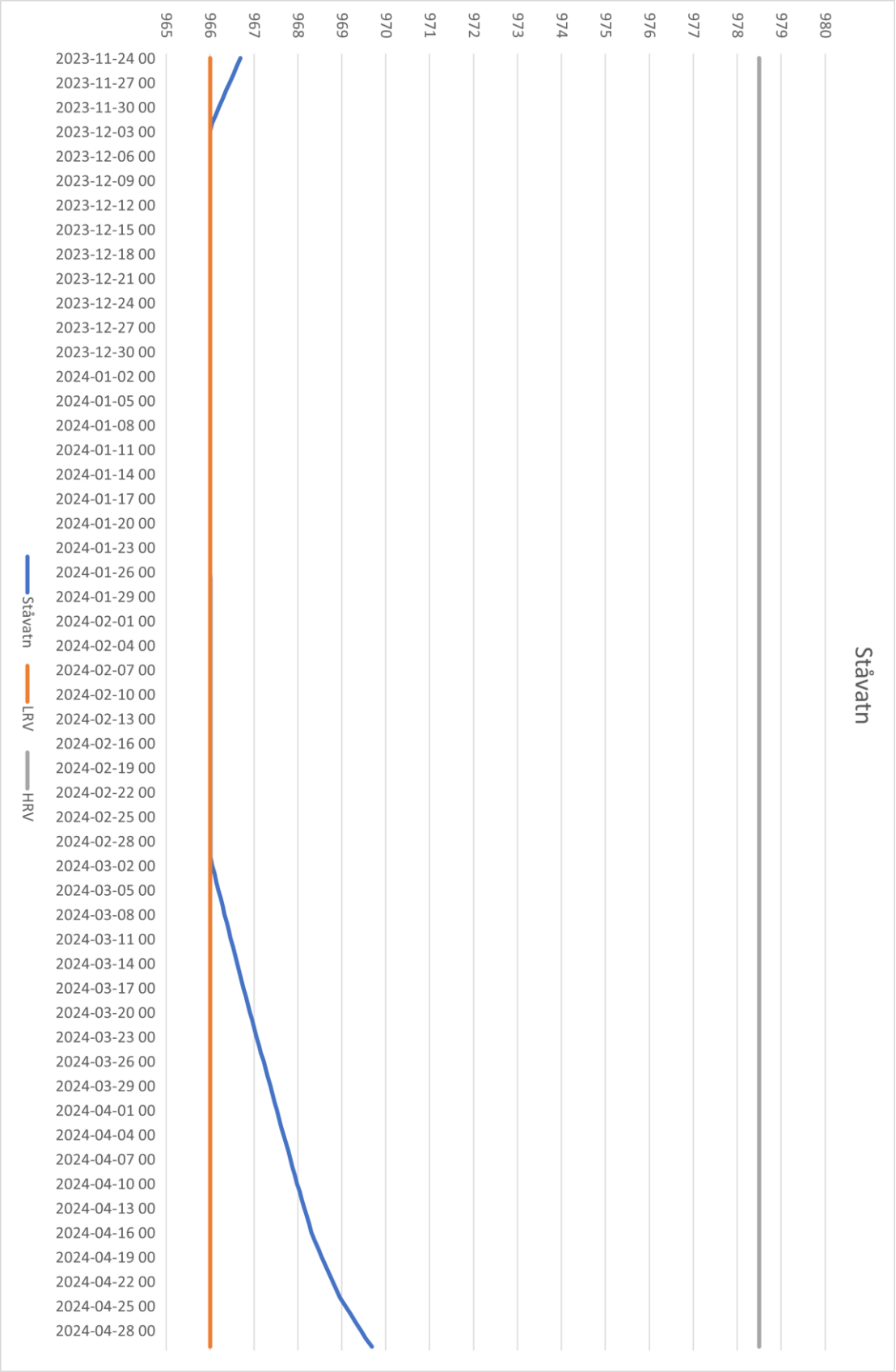
Isforhold

For Ståvatn vil det bli gjennomført utvidet tilsyn av isforholdene med spesielt fokus på økt risiko for allmenhetens normale bruk og ferdsel i området. Statkraft har også til hensikt i å gå i dialog med Haukeliseter Turisthytte for å sikre at allmenheten blir gjort oppmerksom på den endrede risikoen ved ferdsel på Ståvatn.

Med vennlig hilsen
for Statkraft Energi AS

Hallgeir Aarbakk
Produksjonssjef Region Sør

Vedlegg 1 Magasinutvikling Ståvatn

Vedlegg 2 Magasinutvikling Kjelavatn

